І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 250. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 250. VOL. LXVII.

ПРИВАТНА ІНДУСТРІЯ ПЕРЕБЕРЕ РОЗВИТОК КОМУНІКАЦІЙНИХ САТЕЛІТІВ

ҐЛЕНЕН ЗРЕЗИҐНУВАВ ІЗ ГОЛОВСТВА В АЕРОНАВТИЧНІЙ І КОСМІЧНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вашинґтон. — Уряд президента Айзенгавера повідомив 29-го грудня про те, що він є за те, щоб про розвиток комунікаційних сателітів дбала приватна індустрія, а уряд тільки допомагав би приватним фірмам в цій ділянці. Це зарядження республіканського уряду є дуже важливим кроком в ділянці продукції і розвитку сателітів і є свого роду викликом майбутньому демократичному урядові, який плянує, щоб уряд грав головну ролю в ділянці комунікаційних сателітів. Кеннеді і сенатор Линдон Б. Джансон під час виборчої кампанії обіцяли, що уряд мусить значно збільшити видатки на комунікаційні сателіти, які незабаром будуть важливим чинником в ділянці радіових і телевізійних передач. Покищо Кеннеді не зайняв ще становища до заяви президента Айзенгавера, і тому не є відомо, чи він погодиться з тим станом, який залишить йому уряд Айзенгавера. Телевізія, радіо і телефон є тепер у ЗДА у приватних руках, і уряд Айзенгавера плянує, щоб той стан залишився і надалі. Тому уряд не повинен видавати більйонів долярів на комунікаційні сателіти, які служитимуть приватним фірмам. Як поставиться до цієї справи уряд Кеннеді, покищо невідомо.

29-го грудня голова Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації д-р Кейт Ґленнен вніс резиґнацію зі свого становища, яку президент Айзенгавер прийняв. Резиґнація важна з днем 20-го січня 1961-го року, коли новий президент Кеннеді перейме владу. Д-р Ґленнен вернеться на своє давніше становище президента Технологічного Інституту Кейса в Клівленді. Приймаючи резиґнацію, Президент заявив, що Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація впродовж 27-місячного існування „здобула рекордові осяги, якими кожний американець справедливо може гордитися". Айзенгавер написав в листі до Ґленнена — „Внаслідок вашої організаційної і програмової праці, яку ви допомогли виконати, американці можуть спокійно глядіти в майбутнє в ділянці дослідів космічних просторів". Д-р Ґленнен займав своє становище від 1-го жовтня 1958 року. Він передав Президентові 11-сторінковий звіт про працю КАКАдміністрації, в якому пишеться про те, що зроблено визначні осяги в ділянці дослідів над космічними просторами, випущено метеорологічний і комунікаційні сателіти, та пороблено поважні кроки до того, щоб людина могла дістатися в космічні простори. Д-р Ґленнен твердить, що жадна інша держава не випередила ЗДА в цій ділянці, бо американські осяги є на першому місці під кожним оглядом.

ЕКЗЕКУТИВА УНС ВСЕЦІЛО ПІДДЕРЖУЄ АКЦІЮ КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

Джерзі Ситі. — Минулого четверга, 29-го грудня, тут відбулись чергові наради Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, на яких, між іншим, рішено всеціло піддержати акцію крайового Комітету Пам'ятника Шевченкові, що має за завдання вшанувати пам'ять Поета в сторіччя його смерти побудовою пам'ятника у Вашинґтоні та відповідними імпрезами по всіх наших громадах. Екзекутива УНС рішила звернутись до всіх Відділів і Членів УНСоюзу, щоб вони масово включались та всіми своїми силами піддержували ведену і керовану крайовим і місцевими Шевченківськими Комітетами акцію, зокрема, щоб допомогти тепер творити місцеві Відділи Комітету Пам'ятника Шевченка, що займуться цими справами на місцях в поодиноких громадах. Рішено проголосити в цій справі окремий заклик. Головний касир інформував, що від попередніх нарад Екзекутивного Комітету інвестовано 478,203.00 долярів нового майна У. Н. Союзу, з чого по приблизно рівній частині інвестовано в гіпотечних позичках (морґеджах), переважно для членів УНС, та в закупі вартісних бондів. Він дальше поінформував, що урядова стейтова контрольна комісія перевела основну перевірку всього діловодства, майна і стану УНСоюзу, ствердивши, що все знаходиться в найліпшому порядку і найкращому стані. Із звіту головного секретаря виходить, що приблизно три з половиною тисячі нових членів зорганізовано для УНС в 1960 р. Найбільше уваги приділено новим організаційним заходам, рішивши проголосити вже в половині січня нову, цим разом уже передконвенційну орґанізаційну кампанію УНСоюзу в Шевченківському році, призначивши, крім звичайних, також цілий ряд надзвичайних нагород за найкращі успіхи в цій кампанії. До загальних кінцевих підсумків будуть включені й ті нові члени, що їх зорганізується вже в січні і ще перед формальним проголошенням кампанії і тому закликається усіх головних і відділових урядовців, організаторів та всіх активних членів УНСоюзу, щоб негайно, вже тепер максимально збільшили свої організаційні зусилля, щоб ця нова організаційна кампанія, яка відбувається в Шевченківському передконвенційному для У. Н. Союзу році (чергова конвенція УНСоюзу відбудеться в 1962-му році в Ню Йорку) дала найкращі успіхи. Екзекутивний Комітет прийняв до відома виконання його ухвал щодо зустрічі Шевченківського року двома спеціяльними публікаціями — збіркою Шевченкових поезій: „Шевченкові думи і пісні" в українському оригіналі та англійському перекладі, і збірника-альманаха: „Наш Шевченко", що його надруковано у великому, 20-тисячному тиражі та висилку якого всім передплатникам „Свободи" саме тепер закінчено. Розглядом цілого ряду інших організаційних, фінансових, видавничих та загально-громадських проблем закінчено ці наради, що відбулись в головній канцелярії УНСоюзу та в яких взяли участь усі члени Головного Екзекутивного Комітету: головний предсідник Дмитро Галичин, що проводив нарадами, заступники головного предсідника Йосип Лисогір і Анна Гермак, головний секретар Ярослав Падох та головний касир Роман Слободян, як також редактор „Свободи" А. Драган.

КЕННЕДІ НАЙМЕНУЄ ГАРРИМАНА НА АМБАСАДОРА ДЛЯ ОКРЕМИХ ДОРУЧЕНЬ

Палм Біч, Флорида. — Президент-елект Джан Ф. Кеннеді 29-го грудня заявив на пресовій конференції, що він плянує Аверела Гарримана на амбасадора для окремих доручень, який буде репрезентувати Президента і державного секретаря під час важливих місій, на які не мусітимуть особисто їздити Президент і державний секретар. Гарриман має досвід в дипломатичній праці, він був амбасадором до Москви і Лондону. Про номінацію Гарримана повідомив Кеннеді після довшої конференції з сенатором Дж. В. Фулбрайтом, який є головою Сенатської Комісії Закордонних Справ. Гарриман займатиме пост амбасадора для окремих доручень, якого не було під час урядування Айзенгавера, але подібні становища були за урядів Вилсона і Ф. Д. Рузвелта.

Аверел Гарриман

29-го грудня Кеннеді найменував на підсекретаря в департаменті скарбу, 42-річного нюйоркського високого урядовця банку федеральної резерви Роберта В. Рузу. Новий секретар скарбу Даґлес Ділон хвалить цю нову номінацію, бо Руза має за собою великий досвід у фінансових і монетарних справах. Він буде дбати про те, щоб доляр не тратив вартости, і про те, щоб сплачувати федеральне заборгування, яке дійшло вже до майже $290 більйонів. Руза є фахівцем у монетарних справах і визнається і на міжнародних монетарних справах.

На пресовій конференції Кеннеді повідомив також про те, що тимчасовим співпрацівником Білого Дому буде Джеймс М. Лендіс, який має виготовити плян реорганізації реґулярних аґенцій, про які звіт він недавно предложив Кеннеді, де ствердив, що ті аґенції були ведені досі не фахівцями, тільки політиками. Лендіс довше працював в деяких із цих аґенцій і тому визнається на їх веденні. Він буде призначений як окремий дорадник нового президента і після переорганізації відійде до своєї професорської праці в Гарвардському університеті. На окремого асистента в справах крайової безпеки вибрав Кеннеді декана філософічного факультету Гарвардського університету МекДжана Бонді.

СХІДНЯ Й ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ВІДНОВИЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР

ПОРОЗУМІННЯ В СПРАВІ ДАЛЬШОЇ ТОРГІВЛІ ВІДВЕРНУЛО ЗАГРОЗУ НОВОЇ БЛЬОКАДИ БЕРЛІНУ

Берлін. — Після довготривалих і затяжних переговорів в справі відновлення торгівлі між Східньою і Західньою Німеччиною, які здавалися деколи вже цілком безвиглядними, в четвер дня 29 грудня представники обидвох Німеччин дійшли до порозуміння і погодилися відновити обов'язуючий віднедавна договір з усіма його додатками. Цей договір, підписаний 20 вересня 1951 року, був скасований Західньою Німеччиною дня 30 вересня 1960 р., після встановлення східньо-німецькими комуністами обмежень в транспортному і комунікаційному русі між обидвома Німеччинами, зокрема між Західньою Німеччиною і західнім Берліном. У висліді досягнутого порозуміння вирішено продовжити дійсність дотеперішніх домовлень, починаючи від 1 січня 1961 року. Із підписанням цього порозуміння відвернено нову бльокаду Берліну, встановленням якої погрожували східньо-німецькі комуністи. Торгівля із Західньою Німеччиною дуже важлива для Східньої Німеччини, індустрія якої залежна у великій мірі від постачання західньо-німецької залізної руди і сталі. У встановленому порозумінні східньо-німецький уряд погодився на дальше респектування постанов про транспортовий і комунікаційний рух між обидвома частинами Німеччини, які були включені до одного з додатків до обов'язуючого досі договору. Підписане в Берліні порозуміння мусить бути ратифіковане ще урядами обидвох Німеччин. Порозуміння це було досягнуте у висліді компромісу і взаємних концесій. З одного боку Бонн відступив від своєї вимоги, щоб справа транспорту і комунікації була урегульована законно, окремим договором, який зобов'язував би Східню Німеччину дотримуватися постанов про свобідний контакт між Західньою Німеччиною і Берліном. Східньонімецькі комуністи погодилися не встановляти нових обмежень, без виразного відкликання дотеперішньої умови в цій справі. Водночас із цим вони мали обіцяти навіть удогіднення в транспортовому русі між обидвома частинами поділеної Німеччини. Західню Німеччину репрезентував під час переговорів в справі відновлення торговельного договору д-р Курт Леопольд, а Східню Німеччину — Гайнц Беренд, керівник торговельного департаменту в міністерстві торгівлі. Договір передбачає виміну товарів до суми 500 мільйонів долярів річно.

Айзенгавер підготовляє звернення про Стан Унії

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер не приймає нікого в Білому Домі, бо працює над тими зверненнями, які він мусить предложити Конґресові ще перед передачею влади новому президентові Джанові Ф. Кеннеді. Звернення про Стан Унії Президент має предложити кілька днів після того, як Конґрес в дні 3-го січня почне свою працю. Після того, кілька днів пізніше Айзенгавер внесе до Конґресу бюджетове звернення та ще пізніше звернення про економіку країни. Одночасно Президент підготовляється до життя після залишення Білого Дому. Він відвідав Ґеттесбурзький каледж, де оглядав один із будинків, який він хоче винайняти на свої бюра, коли буде жити на емеритурі. Президент — емерит дістає фонди на ведення бюра, де затруднені є його урядовці.

Поширення пенсії соціяльного забезпечення від 1-го січня 1961 р.

Джерзі Сити, Н. Дж. — Представник адміністрації соціяльного забезпечення Вілліям Дж. Арнолд пригадує, що від 1-го січня 1961-го року обов'язує новий закон про пенсії соціяльного забезпечення, згідно з яким старечі пенсії можуть діставати ті особи, які давніше не мали до цього права. Те саме відноситься до вдів і дітей по працівниках, які не мали права до старечої пенсії. Згідно з новим законом вимагається майже на одну третю менше кварталів плачення вкладок до соціяльного забезпечення, щоб мати право до пенсії з соціяльного забезпечення. Особа, яка померла в 1960 році, потребувала до старечої пенсії 18 або 19-ох календарних кварталів, а від нового року треба буде тільки 12 таких кварталів. Хто цікавиться цією справою, може просити Адміністрацію Соціяльного Забезпечення прислати йому книжечку OACI-1960-1, або може піти до найближчого уряду по інформації.

Українці в Голляндії готуються до відзначення пам'яті Т. Шевченка в 100-річчя його смерти

Утрехт, Голляндія. — Заходами Об'єднання Українців в Голляндії засновано в Утрехті ювілейний комітет для вшанування пам'яті Тараса Шевченка в сторіччя його смерти. Цей комітет звернувся до українців у Голляндії з закликом допомогти матеріяльно у проведенні цього вшанування і водночас надсилати шевченкіяни для влаштування відповідних Шевченківських виставок. В заклику повідомляється про започатковані заходи для вшанування пам'яті поета, і стверджується, що створений з цією метою Ювілейний Комітет виробив тимчасову програму, яка має такі точки: Панахида обох віроісповідань, святочна Академія з рефератами українською та голляндською мовами, співи хору, виступ бандуриста, деклямації і виставка творів Кобзаря. Крім того заплянований видати науково-популярну брошуру про Т. Шевченка голляндською мовою, подати інформації в пресі, радіо і т.п.

В Перемишлі засуджено на кару смерти Олександра Дубера, кол. командира збройного з'єднання УПА

Мюнхен, Німеччина. — Місцевий український тижневик „Шлях Перемоги" з 4 грудня ц.р., подає за аґенцією Ройтера вістку, що дня 7-го жовтня 1960 р. в Перемишлі засуджено на кару смерти, з заміною на 15 років в'язниці, Олександра Дубера, колишнього командира збройного відділу УПА. Польська прокуратура обвинувачувала О. Дубера в тому, що він під псевдом Сокіл був у „банді Куща" і в 1945-1947 рр. на чолі збройного відділу УПА оперував на терені Ярославського, Лежайського і Переворського повітів. Відділ Сокола боровся проти совєтських і польських військ, а крім цього нібито „мордував невинне польське й українське населення". В останні роки О. Дубер проживав у повіті Ґріфін (воєвідство Щецін), під прибраним ім'ям Юзеф Несьтор, і там його арештовано. Про справу О. Дубера писала, між іншим, варшавська „Трибуна люду", вперше 10 травня 1960 р. і вдруге 7 жовтня цього року.

Ще в справі поширеного Комітету Пам'ятника Шевченкові

Ню Йорк. — У зв'язку з поданою в „Свободі" з 28-го грудня ц.р. вісткою про чергові наради поширеного Комітету Пам'ятника Шевченкові, з кол цього Комітету заявляють, що хоча пп. Антін Батюк, д-р Роман Сухий і Василь Шабатура є головами трьох братських Союзів — Українського Робітничого Союзу, „Провидіння" і Народної Помочі, то до Екзекутиви Комітету їх включено не як репрезентантів очолюваних ними організацій, але як видатних громадян. Коли ж мова про включення до тієї ж Екзекутиви редакторів союзових органів, то хоч була мова про п. В. Мазура, проте не було певности щодо того, хто є редактором „Народного Слова" і тієї справи не вирішено. Вже раніше до Екзекутиви був включений п. Володимир Душник, редактор видань УККомітету, як референт англомовної інформації.

Королівська пара перервала пошлюбну подорож внаслідку страйку в Бельгії

Брюсель. — Бельгійський король Бодуен вернувся до столиці свого краю разом із своєю дружиною, перервавши пошлюбну подорож у зв'язку із страйковими заворушеннями в Бельгії. Король негайно відбув довгу конференцію з прем'єром Ейскенсом. Лідер соціялістів, які проводять тим страйком, заявив, що ніхто не впливав на короля, щоб він передчасно переривав свою пошлюбну подорож, але добре, що король є в країні у таких важких для неї днях. Страйк у Бельгії триває вже два тижні. Він звертається проти так званого ощадностевого закону, який накладає вищі податки й обмежує різні державні видатки, м.і. на деякі цілі суспільної опіки, у зв'язку з важкими втратами, що їх бельгійський бюджет зазнав через втрату Конґа. Сім соціялістичних парляментарних послів і робітничих провідників, які йшли у проводі великої вуличної демонстрації в Брюсселі відбули з прем'єром довгу нараду, але вийшли з неї невдоволені. Прем'єр відкинув вимогу соціялістів відкликати взагалі зголошений до парляменту закон та заявив тільки готовість перевести його назад через парляментарні комісії для перегляду й змін. Соціялісти, які не мають сили повалити той закон в парляменті, будучи там у меншості, винесли справу на вулицю. Страйки тривають в різних містах, але і поліція і страйкарі очевидячки намагаються не доводити ситуації до краю і не викликати зударів, які переступали б межі вуличних авантур. Тому на два дні — 31 грудня і 1 січня — проголошено „перемир'я".

● В Індонезії сидить у в'язниці засуджений на смерть американський летун Джон Поп, який вступив був на службу до протикомуністичних індонезійських партизанів і острілював палац президента Сукарна на знак демонстрації проти його прокомуністичної політики. Дружина Джона Попа [illegible] ла просьбу до президента Сукарна на помилування її чоловіка.

Міністра СССР Мацкевича прогнали до Казахстану за погану господарку

Москва. — Совєтського міністра Володимира Мацкевича „вичистили" з його становища та перенесли на підрядну посаду керівника новоствореного району в Казахстанській „республіці", а на його місце призначено Міхаіла Ольшанського, колишнього віце - президента Академії сільсько-господарських наук. Володимир Мацкевич, українського роду, який має тепер 50 років, був впродовж 5-ох років міністром хліборобства Совєтського Союзу, за винятком короткої перерви з 1957-му році, коли-то він впродовж кількох місяців займав становище міністра державних совгоспів. У характері міністра хліборобства Мацкевич приїздив теж до З'єдинених Держав. Хрущов недавно гостро публічно критикував міністерство хліборобства, скидаючи на нього вину за погані відносини в сільсько - господарській організації на місцях та погані збори. Все ж, призначення його на „засвоювання цілинних земель" в Казахстані вказує — стверджують західні коментатори — що Хрущов має ще довір'я до Мацкевича, як аґронома. Газети не виключають, що димісія Мацкевича започаткує ширші „чистки" в совєтському апараті.

Володимир Мацкевич під час свого перебування у ЗДА в 1955 р.

Гаммершилд знову летить до Конґа

Об'єднані Нації. — В першому тижні нового року генеральний секретар Даґ Гаммершилд полетить знову до Конґа. Остання Генеральна Асамблея ОН, як відомо, не була здібна дати йому ніяких нових директив. Це збільшує його персональну відповідальність, але й подекуди облегшує йому свободу рухів і рішень. За газетними твердженнями, він буде старатися приспішити пляновану в Конґо конференцію круглого стола всіх тамошніх впливових конґолійських діячів різних напрямків та вплинути на створення сяк-так тривкого центрального уряду. В Браццавілі, столиці колишнього французького Конґа, почерез ріку Конґо, він стрінеться з трьома членами так званої вступної делеґації ОН, які виїхали були до Конґа, щоб підготовити приїзд 15-членної делеґації, яка взялась би за посередництво між ворогуючими провінціями і окремими їх ватажками. Президент Касавубу заявив, що він погоджується на приїзд такої делеґації, якщо в ній не буде представників тих держав, які голосували проти нього в ОН. Але виключити з такої делеґації Індію, З'єдинену Арабську Республіку, Ґану, Ґвінею, Марокко й ще деякого з африканських країн — дуже трудно. Касавубу погодився врешті на Індію та Марокко.

Де Ґоль хоче приєднати собі французів в Альжирі ґарантіями їх безпеки

Париж. — Французький президент Шарль де Ґоль хоче заспокоїти схвильованих своїх земляків в Альжирі, що від його політики не грозить їм втрата життя ні майна. На цю тему де Ґоль має промовляти через радіо в своєму новорічному зверненні. Політика де Ґоля, як відомо, зустрічає найбільші труднощі з двох сторін — від французьких колоністів - екстремістів в Альжирі та від мусульманських націоналістів. Французькі колоністи найбільше лякаються втрати всього дорібку власного та своїх предків в Альжирі, а то й життя, чи конечности втечі з Альжиру — у випадку приходу там до влади мусульманських арабів. Де Ґоль хоче переконати їх, що центральний уряд у Франції заґарантує їм життя і недоторканість майна. Водночас де Ґоль хоче зробити буцім-то нові пропозиції арабським націоналістам повести з його урядом безпосередні переговори. Проте арабські націоналісти з Альжиру стоять на становищі, що ті переговори можуть іти тільки на базі рівного з рівним, себто, щоб Франція визнала закордонно - революційний мусульманський уряд Альжиру за єдиного авторитетного репрезентанта мусульманського населення Альжиру, чого де Ґоль не хоче признати.

В АМЕРИЦІ

● **Новообраний президент Джан Ф. Кеннеді** вибрав із запропонованої програми на інавґураційний концерт в дні 19-го січня 1961 р. саму американську музику, кажучи, що „американці є найбільше музикальною нацією в світі". У Вашинґтоні дня 19-го січня будуть два концерти, на один вступ коштуватиме від $5 до $25, а на другий так званий „ґаля" квитки вступу виноситимуть від $100 до $1,000. Дохід призначений на покриття дефіциту виборчої кампанії.

● **Віце - президент Ричард М. Ніксон** відмовився брати участь в телевізійній програмі, яка вшановуватиме президента Айзенгавера. Новообраний президент Кеннеді заявив, що він із приємністю прийняв запрошення взяти участь в цій програмі, яка відбудеться 10-го січня і називатиметься „Похвала Патріотові", і яку передаватиме Нешенел Бродкестінґ Компані.

● **Колишній президент Гаррі С. Труман** сказав до архіварів такі слова, які часописи подають як „цитату дня": „Я не маю високої освіти, але я давав доповіді правникам - фахівцям від конституції, які ставили мені такі запити, на яких вони сами не могли знайти відповіді; і коли я їм відповідав, то вони не могли сказати, чи я мав слушність, чи ні".

● **Департамент торгівлі** обрахував, що в цьому році на будови нових домів видано суму $55 більйонів, це значить на два відсотки менше, як в 1959 році, коли на будови видали були $56,200,000,000. На приватні будівлі видало $39 більйонів, а на публічні $16,100,000,000.

● Совєтські шпигуни співробітник Об'єднаних Націй 47-річний Ігор Мелех і ілюстратор 52-річний Віллі Гірш, які були заарештовані в Ню Йорку, подали спротив проти їх заарештовання, заперечуючи свою шпигунську діяльність.

● **30 учнів гайскулу** в Террітавні, Н. Й., різними способами заробили собі по $40, щоб могти поїхати до Вашинґтону на інавґурацію нового президента Дж. Ф. Кеннеді. Батьки додають їм ще по $4, бо на подорож і готель треба видати по $44 від особи.

У СВІТІ

● **Страйк у Франції** спаралізував, між іншим, летунські лінії. Французький уряд змілітаризував їх, себто формально покликав пілотів і службовиків до військової служби з приділом до летунських обов'язків, а іншим загрозив звільненням. Таким чином урохомлено лети джетових літаків з Парижу до Африки і Америки.

● **В Індії** арештовано вісьмох урядовців міністерства закордонних справ і оборони за зраджування західніх військових тайн Москві й Пейпінґові. Сам міністер оборони Крішна Менон, колишній член лівого крила англійської Партії Праці, відомий з своїх поплентацьких поглядів.

● **Андрей Смірнов**, совєтський амбасадор в Західній Німеччині, буцім-то заявив канцлерові Аденауерові, що Совєти готові підписати з Західньою Німеччиною новий торговельний договір, який охоплював би також Західній Берлін. Якщо ця вістка правдива, то вона доказувала б рішення Хрущова тим часом не загострювати ситуації довкола проблеми Німеччини й Берліну.

● **Франція** сподівається, що тепер, після свого успішного третього штучного атомового вибуху, З'єдинені Держави трактуватимуть її нарівні з Англією, як атомовою державою, і поділяться з нею своїми атомовими тайнами. Не відомо, як до цього поставляться новий американський президент і Конґрес.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Рік, що минає

Рік, що минає, позначився дальшим загостренням в міжнародній ситуації і не приніс ніякого добра Україні — ні на її землях, ні в її визвольній справі. Насправді: єдине добре слово, що його можна сказати про 1960-ий рік, це — мир. Але й тут, мабуть, вірніше було б негативне твердження, що не було війни, аніж те, що збережено мир. Бо минулий рік мандрував — за висловом покійного Дж. Ф. Доллеса — над беріжком війни і збільшив шанси війни, а не миру.

Почався він у світовій ситуації під знаком американсько - совєтської відлиги, як наслідку перебування Нікіти Хрущова в Америці в 1959-му році й рішення скликати нову конференцію „на вершинах". Але в міжчасі большевики прийшли до переконання, що на тій конференції вони не осягнуть ніяких практичних успіхів, а відвідини Айзенгавера у Совєтах можуть скріпити прозахідні настрої в підсовєтському громадянстві. Тому Москва використала збиття американського розвідчого літака „У-2" над Свердловськом 1-го травня 1960 і Хрущов зірвав 16-го травня того року Паризьку конференцію „на вершинах". Від того дня посилилась холодна війна. Совєти виступили з 10-членної Женевської конференції роззброєння й перервано без висліду понад дворічну Женевську конференцію про припинення атомових дослідів. Недавня сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй не тільки не злагіднила ситуації і не розв'язала конструктивно буквально ні одної спірної міжнародної проблеми, але й ще долила оливи до міжнародного вогню: Нікіта Хрущов використав залю пленарних засідань для пропагандивного цирку з гарапанням черевиком по столі та вперше одверто й безпосередньо започаткував кампанію проти структури секретаріяту Об'єднаних Націй й особи Дага Гаммершилда.

Кінчається 1960 рік загостренням ситуації в Конго та надзвичайним напруженням на півдні Азії, головно в Ляосі. Продовжувались перегони у зброєнні й досліджуванні міжплянетних просторів. ЗДА випродукували атомово - підводні човни з ракетами „Поляріс" і на конференції міністрів НАТО в Парижі в листопаді 1960 р. запропонували узброєння тієї 15-членної західньо - оборонної організації атомовою зброєю. З другого боку поширились впливи Совєтів і комуністичного Китаю на азійському й африканському тереңі. Вони дістали свого сателіта під самим боком ЗДА у Кубі. Заломилась колоніяльна система в Африці, з одночасним втяганням того континенту в холодну війну, існуючу між двома світами.

В історії З'єдинених Держав 1960-ий рік записався виборами й переміною — після 8-річної каденції республіканського президента — демократичного кандидата. Добробут втримувався на давньому рівні і тільки під кінець року почались прикріше проявлятися познаки нової господарської рецесії — поважним збільшенням цифри безробіття. Понад 4-більйоновий дефіцит платничого балянсу примусив Америку заапелювати до західньо - европейських союзників, щоб вони перейняли на себе частину закордонних тягарів ЗДА.

На українському відтинку 1960-ий рік також не був веселий. В Україні поглиблювався і поширювався процес плянової русифікації. Підкреслення колоніяльного стану України і права на волю деякими закордонними державними мужами стояло в різкій суперечності з ганебним виступом Подгорного в ОН, що доказав ще раз повну політичну залежність України від Москви.

Грізна міжнародна ситуація та важкий стан в Україні не мали впливу на невідрадні відносини в українській громаді поза Україною. Міжпартійна консолідація не посунулась ні кроком вперед, а — навпаки — внутрішня розпорошеність проявилась новою кризою в Українській Національній Раді. Зате зактуалізовано проблему Світового Конгресу Вільних Українців. З позитивних позицій українського балянсу на одному з перших місць стоїть зріст числа високоосвіченої і студіюючої молоді у вільному світі та поважні видавничі й науково-мистецькі осяги.

Маневрування Тіта

Президент Югославії Тіто визначає себе правовірним комуністом, консеквентним послідовником не тільки Маркса, але й Леніна і з обуренням відкидає ставлені йому репрезентантами комуністичного бльоку обвинувачення в ревізіонізмі. Але ж, водночас із цим Тіто застерігає для югославської компартії право „будування соціялізму" бажаними їй методами і шляхами і рішуче відкидає всякі спроби накинути цій партії диктат Москви. В останній московській конференції вісімдесять й одної компартії світу югославська комуністична партія не була репрезентована і в прийняту там декларацію включено, як твердить Тіто, на вимогу китайських комуністів, засудження югославського „ревізіонізму" і закордонної політики Югославії, спрямованої буцімто на розбиття „єдности комуністичного світу".

На цей відкритий виступ очолюваного Москвою міжнародного комунізму проти югославської компартії Тіто зареагував маневром: спробою вбити клина непогодження в солідарність комуністичного фронту, точніше між Москву і Пейпінг. Усю вину і відповідальність за фальшиву інтерпретацію позицій югославського комунізму Тіто скинув на комуністичний Китай і Альбанію, підкреслюючи водночас, що із Совєтським Союзом і з іншими комуністичними країнами Югославія готова жити не тільки в мирі, але і в дружбі. Атакуючи Пейпінг і Тірану, як дійсних спричинників вище згаданого засудження Югославії, президент Тіто водночас із цим, для догоди Москві і для здобуття її прихильности, заатакував гостро західні держави, як „головне джерело" теперішнього міжнародного напруження і підтримав усі зовнішньополітичні вимоги Совєтського Союзу й інших комуністичних держав: ліквідації режиму полковника Мобуту в Конго і привернення там до влади кол. прем'єра Люмумби, переведення плебісциту в Альжирі під контролею Об'єднаних Націй і боротьби з реакційними силами в Ляосі, підтримуваними Сіямом і „деякими західніми державами". Всі ці вимоги доводять, що вістря атаки Тіта спрямоване головним чином проти ЗДА, і що говорячи про „войовничі кола" Заходу, які буцімто намагаються безупину діяти з „позицій сили", Тіто мав на думці не кого іншого, а тільки американський уряд.

Але й на цьому не закінчилося маневрування Тіта. На другий день після його промови в югославському парляменті під час обговорювання нового югославського п'ятирічного пляну югославський міністер фінансів Ніколя Мінцев, який вернув попередньої ночі з Вашингтону, виступив із „радісним" повідомленням, що З'єдинені Держави Америки й інші західні держави погодилися фінансувати цей плян своїми позиками в сумі 275 мільйонів долярів, із чого 100 мільйонів дають ЗДА, 75 мільйонів контрольований Америкою „Міжнародний Монетарний Фонд" і 100 мільйонів долярів західньо - европейські банки, значить всі ті країни, що їх атакував попереднього дня Тіто, як спричинників міжнародного напруження. З допомогою цього західнього капіталу югославська компартія мала б здійснити побудову комунізму в Югославії і піднести національний прибуток країни на яких 70%.

Майбутнє покаже, наскільки це маневрування Тіта й уділювана йому державами вільного світу підтримка будуть корисні для знищення московсько - комуністичного тоталітаризму і встановлення миру та свободи у світі. Реально беручи, під сучасну пору, великих надій на те нема.

ПІСЛЯ КРИВАВИХ ПОДІЙ У АЛЬЖИРІ

Париж. — В останній своїй промові, ген. де Голь навіть не згадав про криваві дні в Альжирі, що спричинили в самому місті сотку трупів і тисячі ранених, що виявили всю грозу ненависти, яка накопичилась у нещасній країні. Для нього, що дивиться на все в аспекті тисячолітньої величі Франції, ці події є тільки переходовим і дрібним епізодом.

Та з такою оцінкою не згідний французький загал. Вся преса — від лівої до правої, поминаючи лише засліплених, яких не так вже й багато у самій Франції, — стверджує, що остання його поїздка й події, що у зв'язку з нею відбулися, були ревеляцією, зокрема двох основних справ:

1) Що т. зв. Французький Альжир остаточно мертва справа. В це поняття кожен вкладає свій власний зміст, але це порожня фраза, коли сотки тисяч мусульманів рушають масою проти европейців, коли сотки тисяч европейців кидаються з ножами в руках на мусульманів, які наче б то хочуть бути й „є" повноправними французами. Виявилася велика ненависть і непроходима пропасть між двома етнічними групами альжирського населення.

2) Що загал мусульманського населення хоче самостійности, що він симпатизує з повстанцями й що він проникнений проводом підпілля та йому послушний.

Важко сказати, який з цих двох фактів важливіший. Важливі обидва. Другий таки важливіший від першого, бо в „Французький Альжир" мало вже хто вірить у метрополії і тут розчарування не таке велике. Далеко більше розчарування в другій справі. Після того, як вважалося доконаним фактом „заспокоєння" міста Альжиру, вважалося, що мусульманські квартали спацифіковані, що підпільний апарат остаточно знищений дразливими заходами дивізії парашутистів ген. Массю, — вибух мусульманського населення був дуже несподіваний.

Дарма скидати це на „кількох агітаторів". Рушилась маса. Найбільше кричали жінки, а коли мова про мусульманську масу, то це значить дуже багато. Десятки молодих хлопців вмирали охоче задля піднесення самостійницького прапору. Це значить також багато й знаємо по собі, що навіть дуже багато.

Ген. де Голь зовсім про це не згадує. Ні про те, що европейське населення Альжиру не хоче співжиття з мусульманами на засадах рівноправности, ні про те, що мусульмани так ненавидять европейців, що ледве чи може бути мова про співжиття. В сучасній атмосфері годі собі уявити, як може дійти до згоди й миру між двома спільнотами. Годі собі уявити, що будь-яка частина мусульманської еліти піде на співпрацю з французами, поминаючи підпілля, чи проти його волі.

Певно, ген. де Голь вийшов з цієї проби особисто дуже успішно. Він повівся в своєму стилі. Але, яка з цього користь? Хіба одна: що він здобудеться на рішучі потягнення і своїм авторитетом змусить загал европейського населення Альжиру прийняти ці потягнення.

Які ж це можуть бути потягнення? Загальна сьогодні опінія у Франції вважає, що це можуть бути тільки переговори з підпіллям. І на це натякає де Голь у своїй останній промові. Це може зробити тільки він, бо пригадаймо собі, що два з половиною роки тому уступив французький уряд тільки тому, що прем'єр його зважився згадати про можливість переговорів, навіть не подаючи, на яких умовинах.

Але сьогодні умовини не ті, що на початку року. В Мелєні, коли приїздили висланці підпілля, від них вимагалося капітуляції. Сьогодні де Голь натякає на розмови в іншому дусі. Але сьогодні з підпіллям важче говорити. Тоді воно було змушене вислати парляментарів тиском населення. Сьогодні ледве чи хто буде натискати на Фергат Аббаса. А провід підпілля має сьогодні надії на допомогу — і то всебічну збоку Пекінгу й навіть Москви, не кажучи про давніх арабських союзників та підтримку чорних держав.

Де Голь виразно не сказав, що він думає робити. Не подав своєї оцінки альжирських останніх подій. Та й мав рацію. Сьогодні питання стоїть в площині такій: або він виграє референдум і тоді зможе йти на рішучі потягнення, або не виграє і тоді взагалі вся справа представлятиметься інакше.

Ми й далі уважаємо, що де Голь виграє референдум, бо надто багато є у Франції тих, що бажають закінчення війни й вірять, що це найуспішніше може зробити де Голь. Але проти референдуму виступили комуністи та багато правих. Несподівано питання „так" чи „ні" в референдумі змінилося іншим питанням: чи взагалі брати участь в референдумі, чи стриманням від голосування висловити свою дезапробату доцьогочасної політики де Голя, яка й досі не довела до припинення війни. І тих, що стримаються, буде багато.

Важко забігати вперед. Тому тримаймося сьогодні розгляду наявної ситуації. Вона страшенно невиразна. Мало хто вважає, що де Голь провалиться в референдумі, але й мало хто вірить, що тепер він вийде з положення при допомозі політики, яка зазнала важкого удару в кривавих подіях в Альжирі й інших містах території, на якій ведеться завзята боротьба вже сьомий рік.

Де Голь думає історично, але це не правильно остільки, оскільки він думає своїми категоріями: адже категорії думання поневоленого народу й революційного його проводу — зовсім інші. Де Голь і його симпатики уважають, що факт такого чи іншого вкладу Франції в розбудову Альжиру зобов'язує всіх і мусить переконати мусульман, що цей вклад їм потрібний, а тому вони повинні триматися Франції.

Але ж ясно, що не так думають альжирці. Вони взагалі далеко менше думають, бо більше живуть пристрастю ненависти, яка може за кілька років, чи навіть місяців улягтися, але сьогодні бурлить і відсуває набік всякі розумові аргументи. А крім того, кожен поневолений нарід має право вважати, що сьогоднішні вклади капіталу в розбудову це тільки мала частка того, що досі було з даної території випомповано.

І тому правильно казав один журналіст, що де Голь має шляхетну й правильну мету, але метода її досягнення далеко не така добра. А часто ж метода буває рішальним чинником, бо рідко коли самі добрі інтенції перемагають, коли нема відповідної методи проведення їх у життя.

Рішальним етапом цієї історичної розгривки буде референдум, що відбудеться 8-го січня 1961-го року.

О. Д-вич

М. Пастернакова

ПІЗНАННЯ Й ВИКЛИК

Важливим недоліком в нашому культурному і освітньому житті на чужині є недостатнє наладнання фахової критики, яка виходила б з основного знання справи і об'єктивности. Це не значить, що в нас нема спеціялістів у мистецьких і наукових званнях, одначе вони тільки зрідка забирають голос у щоденній пресі. В більшості пишуть оцінки - рецензії люди випадкові за стандартним пляном, схиляючись то в сторону перебільшених похвал або — це буває рідше — подають негативну опінію. Така критика буває здебільша монологом, інформує публіку тільки поверховно, не дає глибшої аналізи і стимулів до розгорнення дискусії. Це головно стосується наших видань для дітей, появу яких критики вітають короткою теплою згадкою і пускають „немовля" у світ, хай собі якось само дає раду. І так без протекції і рекомендації, а просто силою своєї необхідности, наші дитячі видання самі пробивають собі твердий шлях до українських родин, до юного читача.

Буває, чується нераз нарікання на кволе життя української дитячої літератури на еміграції, одначе це не цілком відповідає правді, хоча тут вона для свого росту, а навіть існування, має доволі важкі умови. А втім, коли порівняти стан дитячих видань у других народів, які опинились поруч нас за океаном, то після зібраних інформацій виявляється, що в ніодній з етнічних груп, крім литовців, на терені Америки й Канади немає окремого видавництва для дитячих книжок, аналогічного нашому Об'єднанню Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ), немає теж постійного дитячого журналу. Лиш в деяких з цих груп появляються неперіодично й малій кількості циклостилеві дитячі журналики для вжитку суботніх шкіл. Майже всі новоприбулі поселенці користають з імпортованих европейських книжок, навіть з країв окупованих совєтською владою. Стан їх Рідних Шкіл та розвагові і виховні імпрези теж не досягають нашого рівня.

Виринає питання, чи ж бі ті наші найближчі тут сусіди, подібно як і ми жертви національної трагедії, менше дорожили своїм молодим поколінням і заздалегідь вже погоджувались з тим, що його в недалекій майбутності втратять, тому й нема змислу боротись за їх душі і плисти проти течії? Які б не були причини того явища, включно з фінансовими, наше національне відчуття і відповідальність сильніші за їхні, наша совість не затінена ще байдужністю до справи виховання наших дітей в рідному дусі.

Вже з перших днів нашої скитальщини українські педагоги і письменники звернули увагу на діти, яких доля заставила жити на довго, можливо на завжди, серед чужого оточення в чужих краях. І вже в Німеччині заснували ОПДЛ, яке стало видавати українські дитячі книжочки і журнал „Малі Друзі", що почав виходити у Львові. Усе з думкою, щоби наші діти не відчужувались від рідної мови, від рідного друкованого слова, щоби його несли зі собою як Євшан-зілля, як охорону перед чужою стихією. До цієї праці приступили теж найкращі українські малярі-ілюстратори. І до сьогодні ОПДЛ не припиняє своєї діяльности, хоча всім відомо, серед яких обставин приходиться кільком не то ентузіястам, а просто фанатикам справи вести ту жертвенну і місійну працю.

Крім того вже з перших років нашого виїзду з Европи друкуються в різних частинах світу кілька українських дитячих журналів, з яких найбільш поширена і добре редагована „Веселка", що вже шість років виходить при „Свободі" заходом Українського Народного Союзу. І коли сьогодні, майже в кожній українській хаті, де є діти, на почесному місці є бібліотечні полички з українськими книжками, коли побіч них лежать теж оправлені річники „Веселки" і других журналів то це є виявом не тільки культури її мешканців, а передусім доказом сильного бажання вдержати наші діти при українській спільноті, це знак непохитної віри у наше вільне завтра, в якому сьогоднішнє наше молоде покоління має відіграти історичну ролю.

А проте, це не означає, що нам можна зупинитися на досягнутому. Навпаки, нам слід йти все вперед у шуканні нових ідей, тем, творчої наснаги і найціннішого в дитячій літературі — цікавости. Для цього письменникам необхідне знання складної психіки сьогоднішньої української дитини на чужині. При тому треба теж брати до уваги чужомовні дитячі книжки, а то й українські совєтські видання, які попадають в руки наших дітей. Немає теж сумніву що українська дитяча література на еміграції мусить мати деякий зв'язок із сучасністю, годі ж бо жити поновому, а думати й далі постарому. Годі теж оглядатись тільки за пройденим, ігнорувати сьогоднішнє і цілком не думати про завтрішнє, в якому власне будуть жити наші діти як зрілі громадяни. В творах для наших дітей відчувається все ще деяка вузкість тематики, до того ж вони у більшості традиційно фолкльорні, тоді коли діяпазон зацікавлень наших дітей вже далеко вийшов поза обмежений кількома популярними персонажами тваринний світ. А втім, і старі питання можна і треба розв'язувати поновому, свіжо і оригінально.

Мало в наших журналах є матеріялу для молодших дошкільних дітей, які тільки вивчають рідну мову; їм треба віршиків коротких, дзвінких, лічилок, скоромовок, приказок, не завжди логічних у змісті, зате грайливих гарною мовою - словом. Тим дітям добре було б подати зразки настільних і рухливих ігор та деякі зайняття для ручних робіт. Мало в нас заступлена пісенна творчість для дітей, вони дуже рідко співають, хіба що на літніх таборах і тоді користають зі старого, вже давно переспіваного репертуару. Відчувається великий брак сценічних п'єс і коротких одноактівок та інсценізацій для театральних і лялькових вистав. Старші діти радо читали б книжки і статті пізнавального характеру в роді „саєнс фікшен", яких стільки друкується в чужих дитячих журналах і передається в радіових і телевізійних програмах. Чи не попробувати б видавати перекладну на українську мову дитячу літературу других народів, головно пригодницьку і весело - сюжетну, бо вкінці

(Закінчення на стор. 3-ій)

З Совєтської преси

АГРОНОМИ ВТІКАЮТЬ З КОЛГОСПІВ

Для людини з високою освітою праця в колгоспній системі є тепер в СССР під кожним оглядом невигідною, внаслідок чого фахівці масово тікають з колгоспів. Калінінське обласне статистичне управління оприлюднює такі дані: в області є 5.429 агрономів, зоотехніків і ветеринарів, але з них у колгоспах і радгоспах працюють кругло тільки дві з половиною тисячі, бо 2,796 перейшли в так звану „сферу обслужування". Кореспондент „Ізвєстій" (з 10 грудня ц. р.) в статті „Розмова про колгоспного фахівця" пише: „Входиш до трамвая. Кондукторка простягає білет. Не подумайте, що це звичайний собі працівник транспорту: вона має диплом зоотехніка і 11 років працювала в МТС. Дівчина - листоноша приносить пошту, і в розмові з нею ви з подивом довідуєтесь, що вона — агроном! І так на кожному кроці . . ." — Як же пояснює це явище масової втечі фахівців із колгоспів кореспондент? — „Ми не скажемо тут нічого нового, — пише він, — про це говорилось і писалось тисячу разів, але приходиться повторити тисячу перший: фахівців у колгоспах обертають на канцеляристів, статистиків, приділюють їм ролю мовчазних порадників, з якими ніхто не рахується . . ."

НОВА ОПЕРА - „НАЗАР СТОДОЛЯ"

Понад 30 років композитор К. Данькевич опрацьовує свою „Шевченкіяну". Ще в 1929 р. він написав два романси на слова Т. Шевченка. До 125-річчя з дня народження поета створив балет „Лілею" і написав симфонічну оперу „Тарас Шевченко", а тепер закінчив свій новий твір - оперу „Назар Стодоля". П'єса „Назар Стодоля" Т. Шевченка намічалася до постави в Петербурзі ще в 1843 році, але вистава тоді не відбулася. З аматорських сцен на велику сцену вийшла вона тільки в 1877 році. Згодом ця п'єса ввійшла в репертуар всіх українських театрів. Композитор Данькевич у роботі над новою оперою спирався на лібретто Л. Предславича — знавця історії українського театру, який дописав одну дію, що її немає у Т. Шевченка. Ця перша дія, створена на основі реплік дійових осіб у п'єсі, має посилювати образи Назара, Галі, Хоми та Гната.

Ярослав Зубаль

ЗИМА У ЛІСІ

Була субота, звичайно взимі день вільний від зайняття, лишалася хіба загальна інспекція чи контроля лісової служби. Я найбільше любив цей день, бо тоді міг бути сам-на-сам із своїм лісом і з тою його природою, що зимою мала свій особливий чар.

Хоч це було на заточенні між чужими, все ж таки недалеко були свої. Річка Сян, місто Лежайськ за 27 кілометрів, а там багато наших. І церква наша, і Народний Дім, і товариство. А ще ближче наша греко-католицька парохія Дубрівка над річкою Танвою. Там наш священик, що його дім щиро й радо приймав гостей, особливо в час великих свят, Різдва, Великодня, Йордану. Там і з'їжджалася вся Україна з ближчих і далеких сторін. Може це комусь і не подобалося, та для нас це були найкращі хвилі, що їх довго пам'ятається.

Саме був морозний і погідний соняшний день, на якого я вже довго ждав. Було 15-20 ст. Цельсія нижче нуля, а недавно були сильні вітри і сніговії. Снігу насипало вище колін і треба було через нього пробиватися. Та сніг був сипкий і розсипався, як пісок. Річка Сян і всі її допливи та затоки, ставки й потоки позамерзали. Все скував лід, а ще зверху покрив сніг. В такий час водне птаство, а властиво дикі качки, що там мали свій сталий осідок, переносилися на інші місця, звані теплицями, на потоках і каналах серед старих лісів, у глибоких ярах, в затишші. Там були місця, що ніколи не замерзали.

Одягаюся добре. Кожушок, чоботи й затиснена на вуха шапка хоронять мене від холоду. На плечі рушниця дубельтівка, бельгійська 16-та „Геко", торба повна набоїв, готових і частинно власного виробу, що їх приготовила мені моя дружина (це була її улюблена робота взимі). Виходжу з лісничівки, що під самим лісом. Іду лісовою дорогою над берегом річки-каналу, що пливе яром, зараз під шаром льоду. Наліво старий сосновий бір, направо молодняк, а далі чисте поле. За два кілометри під лісом смугою простелився присілок чи радше передмістя Рудника, Долини. Там і побережнівка Барановського, бо в присілку переважно лісові злодії, і треба мати їх на оці.

Доходжу до малого спаду на річці, де тихо дзюрчить вода. Тут часом западають качки, але дуже рідко, бо звичайно крутяться прохожі. Підходжу ближче, і раптом дикий вереск проривае тишу. З води зірвалися чотири качки. Вони підлетіли дещо понад берег яру і зависли в повітрі, наче розглядаючись, куди краще летіти. Саме добра нагода до стрілу, але моя рушниця, згідно з засадою мисливців незаладована: заладовують аж на місці, де вже можна стріляти. Заки я зняв рушницю, качки вже були далеко. Я цим не переймаюся, бо знаю, що в такий зимовий день ще буде багато можливостей.

Входжу в густий сосновий молодняк-культуру. Бреду глибоким снігом, де вже й сліду нема людини. Тільки сліди зайців, лисів та зрідка диків свідчать, що ліс живе. Тиша. Ніщо й ніде не ворухнеться. Лише часом випростовується гілка сосни чи смерічки, звільняючись від надмірного тягару снігу. Мисливське око миттю помічає найменший порух, а вухо схоплює майже нечутний шерех спадаючого снігу. Бо мисливець мусить спостерігати все, що діється довкола нього, і як слід оцінювати. Входжу до старого, рідкого соснового деревостану з підростом смереки. Я вже близько бічного каналу, що пливе плитким руслом, а далі вглиб лісу щораз глибшим яром, де люблять бувати качки, бо там тепло і місцями вода не замерзає.

Іду обережно трохи далі від берега, бо качки дуже чуйні. Виходжу на поляну серед старого бору. Тут наче в святині. Проміння сонця відбивається від кришталево-білого снігу на гіллях дерев. Яка краса в цьому зимовому царстві, який могутній чар іде від нього на самітню людину! Вам здається, що ви в зовсім іншому, казковому світі, далеко від людського гамору, від турбот життя. Де-не-де у верховітті високих дерев видно маленьких пташок, що весело скачуть з гілки на гілку і ледве чутно цвірінькають, як срібні дзвіночки на ялинці. Стою і приглядаюся цим чарам природи, забувши про ціль своєї виправи.

Стрясаю з себе казкові переживання і бреду поволі снігом до знаного місця. Зразу бокую від яру, а опісля зближаюсь до нього. Яких 50 метрів іду вже хильцем. Аж тоді заладовую рушницю, притискаю її до себе і щокілька кроків спиняюсь, прислуховуючись. Нічого не чути, все ніби завмерло. В глибокому снігу можна йти безшелесно, але всеж треба вважати, щоб себе не зрадити. Вкінці падаю на коліна і так повзу до берега яру. Один необачний рух і все пропало. Щокілька кроків вихиляю голову з-за грубих стовбурів сосон. По кількох підглядах серце забилося живіше: на білому покривалі снігу видніють темні цятки. Підсуваюся ближче і нараховую сім штук. Це переважно качури. Їх легко пізнати, бо мають довгі, темнозелені шиї і пестро упірені. Один більший качур, видно, сторож стада, раз-у-раз підносить голову і розглядається на всі боки. Решта жваво бовтаються у воді, в малому плесі незамерзлої води, занурюються, виставляючи на поверхню зад і лапки.

Якийсь час приглядаюся, тримаючи око на качурі-сторожі, що стоїть окремо на беріжку, на вищому місці обсерватора. Мороз зачинає добре щипати, мої руки вже закостеніли, бо я не можу рухатися, щоб дещо розігрітися.

Вибравши відповідний момент, виходжу раптом із-за сосни й прицілююся. Стадо з диким вереском зривається і підноситься вгору. Беру на мушку одного качура, а зараз потім другого. Мені робиться гаряче, серце б'є молотом у грудях, та я рад, бо два птахи безвладно гепають на сніг. Решта відлітає і ще здалека чути їх переляканий крик.

Як гук грому, обидва постріли розрізали лісову тишу, і здається розвіявся увесь чар зимової казки. Гомін понісся далеко лісами-борами. Відізвалися й лісові поліцисти-сойки. Я не сходжу, а зсуваюся з берега до ярку, не зважаючи на те, що в халявах і за ковніром повно снігу. Цього я не чую, збираючи свою здобичу. Це ж мій перший дублет — дві штуки за одним прицілом.

Я спішу на друге місце, де глибока вода не замерзла біля шлюзи. Тут важчий підхід, бо це широка гола лука. Здобич залишаю на дереві, а сам маневрую так, щоб підсунутися неспостережно, ховаючися поза шлюзою. Маючи вже певний успіх, поводжуся дещо сміливіше. Я вже на далечині стрілу, за яких 50 метрів від шлюзи. Заладувавши перед тим рушницю, вже не дбаю про обережність, іду сміливо. Нарешті метушня — і з криком зривається стадо. Спокійно прицілююся, і знову два качури падають важко на сніг. Приємно, що все це качури, бо мисливці нерадо стріляють до самиць.

Збираю все разом і йду додому. Та по дорозі завертаю ще до одного місця під молодим ліском, де часом бувають качки. Зриваються три, одну з них спускаю вниз. Я вдоволений, бо маю п'ять на своєму конті. А це в наших лісах не злий вислід.

Вертаюся до теплої хати, обвішаний трофеями.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Посвячення та відкриття дому ОДУМ-у в Шикаго

На 10-му З'їзді ОДУМ-у в Ню Йорку, Шикагоській філії дано бюст Симона Петлюри як найкращій філії в Америці. І ось ця філія висувається наперед і цього року. Вона з перших філій Об'єднання Демократичної Української Молоді придбала свій власний дім. Посвячення, молебень призначено на 11-го грудня 1960 року. Перед призначеною годиною дім ОДУМ-у, який міститься при 2516-18 Вест Дивіжен Вулиці, заповнився гостями. В двох залях заповнених кріслами — повно гостей. Наново пофарбована й збудована сцена красувалася написом „Вітаємо гостей".

Молебень та посвячення дому провів о. Федір Білецький в сослужінні о. Миколи Литваківського, хору св. Софії під керівництвом пана Новохацького та хористів церкви св. Володимира з о. Ст. Позняком і співаками. Відкриття свята ОДУМ-у розпочав пан Андрій Шидогуб, голова об'єднання по придбанні дому ОДУМ-у, який привітав гостей, подякував особам та організаціям які допомогли в реалізації придбання будови. В кінці свого привіту він викликав на сцену голову філії ОДУМ-у Олексія Коновала й передав йому ключі від будинку й дальше ведення святочною програмою.

Голова філії привітав присутніх гостей, духовенство, представників організацій та товариств, голову Центрального Комітету ОДУМ-у і членів ГУ ОДУМ-у. За стіл президії покликано членів кер. органів ОДУМ-у, а саме Євгена Федоренка — голову ЦК ОДУМ-у, Василя Пономаренка — 1-го заступника голови ГУ ОДУМ-у та голову Клівлендської філії, Євгена Кальмана орг. референта ГУ та голову Трентонської філії, Віктора Росинського культ-освітнього реф. ГУ та голову Нюаркської філії, Володимира Лисого голову Міннеаполіської філії, Марію Шкребець та Галину Бойко — членів управи Шикагівської філії.

Складено подяку всім тим, що пожертвували певну суму на купівлю дому та тим, що працювали при ремонтові. Філія ОДУМ-у в подяку за працю при ремонті дому дякувала Ботвиновi Луці, керівникові ремонту, найстаршому робітникові віком п. Луппо Кузьмі та Завертайлові Павлові, та вручила букети квітів разом з Грамотами Вдячности. Управа філії нагородила Юних ОДУМ-івців, в більшості дівчат, Грамотою за їхню активну поміч у збиранні фондів на дім ОДУМ-у.

Після роздачі грамот відчитано численні письмові привіти від організацій та приватних осіб. З усними привітами виступали д-р Т. Липичак, голова ОУРДП К. Приходько, від Селянської Партії Масловський, від т-ва „Самопоміч" д-р Ілля Мула, від Об'єднаних Відділів УРСоюзу пані Катерина Доманчук - Баран, від т-ва „Самодопомога" Вол. Тимцюрак, від Об'єднання демократичних організацій Ерест Дзюбинський, які рівночасно складали певні суми на дім ОДУМ-у, а п. Вестеровський, інж. Білинський, Павло Завертайло, п. Муха, М. Домашевський замість побажань склали грошові пожертви. Також виступали з привітами всі члени президії, і також вносили пожертви.

В кінці говорив голова Центрального Комітету ОДУМ-у Євген Федоренко. Він закликав громадянство більше зацікавитись молоддю. Пропонував створити т-во прихильників ОДУМ-і, як це мають інші молодечі організації молоді.

Після перерви почалася мистецька частина, якою керував Ярослав Меркело. В мистецьку частину входили деклямації Юного ОДУМ-у Петра Бойка, Скиби Андрія, Василя Ковальчука, Валі Пошиваник, Люби Литус, та членів старшого ОДУМ-у Стефи Ковальчук і Олени Павелко. На фортепіяні грали Людмила та Оксана Ревенки, Людмила Мирутенко та Тамара Дмитренко, на акордіоні Люся Петренко та виконали Юні ОДУМ-івці під акомпаніямент Марії Пилипенко два танці „Хоровід" та „Гопак колом". Марія Пилипенко і Розмарі Амадіо виконали на акордіонах „Легку кавалерію" Суппе та п'язанку українських пісень. Гуморист Гриць Мотика відчитав фейлетон „Як направляли дім ОДУМ-у". На закінчення квартет філії Марія Пилипенко, Марія Шкребець, Галина Бойко і Олена Павелко виконали „Білі каштани", слова А. Мелешка, муз. Майбороди й народню пісню „Скажи мені, правду", а на прохання гостей мусіли відспівати „Червоні маки" і „Ой у полі".

Іван Полтавченко

З НАШИХ БУДНІВ

СТАРОРІЧНІ РОЗДУМУВАННЯ

Старий рік кінгить своє животіння під знаком дискусії, яку запогаткував, ги викликав на сторінках „Свободи" д-р Любомир Ортинський: дискусії, що крутиться довкола твердження, що нас, українців, мовляв, ніхто не любить. І гому воно так є, гому нам дістеся така кривда? Не люблять нас наші вороги, що їх маємо більше, як нам треба, та й не так дуже люблять нас наші приятелі, яких маємо так мало.

Що вороги нас не люблять — це ясно. Ніби, за що мають нас кохати?.. За те, що їх всіх поголовно знищимо, зітрем на порох, згідно з текстом українського національного гимну, що голосить: „Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці!" Вправді, про їхню загибіль співається в нашому гимні гемно, делікатно і в поетигній формі: „воріженьки", „як роса на сонці", — проте, це не міняє факту, що ворогам буде каплигка.

Більше прикрим і заплутаним питанням є інший факт: що нас не долюблюють теж наші приятелі... Вони то ніби нас люблять, але якось так слабо, анемігно, що з тієї любови ніяк не може вродитись вільна й незалежна Україна. Принаймні так безнадійно стоять наші справи на терені Об'єднаних Націй. Як досі, тільки делегат Національного Китаю виступив прилюдно з декларацією любови до України, на жаль, це такий любовник, що нині ще сидить на кріселку і щось репрезентує, але завтра, ги, скажімо, герез рік, може разом із нами маніфестувати під будинком ОН проти приїзду Чусп-лая... Видається мені, що таким самим сезоновим любовником буде й делегат Філіппін, хог я йому зла не бажаю, бо він хлопець відважний — не злякався Микитиного геревика.

Воно, правда, злегка залицявся до нас прем'єр Канади Діфенбейкер, але наші канадійські земляки пояснили мені, що це, мовляв, зі страху! Що наші в Канаді такі могні, що якби пан Діфенбейкер не спімнув був про волелюбний український нарід, то не мав би гого вертатись додому! Окей!.. Залицявся канадієць, зідхав філіппінець, освідгався китаєць, — але ж де решта кавалірів із вільного світу?! Де ці наші добрі та вірні друзі, що так гарно деклямують про свою любов до України на наших парадах, маніфестаціях, пікніках, — зокрема перед виборами! Чому вони такі нестаті в своїх любовних погуваннях до нас? .. Та ж ми такі милі, симпатигні, так гудово співаємо, танцюємо, малюємо писанки, ми ж офіруєм їм наше серце щиро, відважно, „як на тарілці", на гуцульській, різьбленій тарілці, ще й вишиваним рушнигком перев'язане!

А врешті — де ці приятелі, яких наш достойний ювілят, Український Конгресовий Комітет Америки, вже 20 років освідомляє й загріває до любови англомовною літературою, летюгками, брошурами?.. Що ж... „На милування — нема силування", каже народна мудрість. Вони, ці наші приятелі, шлюбу з нами не брали і контракту не підписували. А хог би і взяли шлюб, то в Америці є мода на розводи...

Та мене зовсім не дивує і не турбує те, що вороги нас не люблять, а приятелі розлюбили. Мене більш дивує те, гому ми самі себе не любимо, або, літературною мовою сказавши, — гому ненавидимо один одного?! От, на цю тему варто погати дискусію на сторінках „Свободи"! Але вже не тепер, в ці ювілейно - святогні дні, коли Різдво за плегима, коли вже нам вгувається радісний гомін колядок і різдвяних дзвонів. Тоді, може, відложимо цю дискусію до сірих буднів, після ювілею УККА, по Новому Році?..

Ікер

ПІЗНАННЯ Й ВИКЛИК

(Закінчення зі ст. 2-ої)

наші діти мають право на радість з читання книжок і на щирий сміх, що йде в парі з їх фізичним і духовим розвитком. Для ознайомлення чужомовних дітей можна б перекласти кращі зразки української дитячої літератури на чужі мови.

Для цього, щоб оновити й поширити творчий обрій в нашій дитячій літературі, щоби виповнити її більшою внутрішньою силою, слід присднати до праці у тій важливій ділянці письменників молодшого покоління, в яких є більш свіже і сучасне бачення світу і які, не зриваючи з традицією і національним колоритом, внесуть в дитячі твори більше таланту, фантазії і подиху нового часу. Для створення нових кадрів молодих письменників і їх росту, багато могли б допомогти кожнорічні з'їзди письменників і працівників дитячої літератури, на яких дискусійним шляхом можна б спільно накреслювати напрямні для покращання рівня друкованого слова, призначеного нашим дітям. За вказівками і порадою старших, вони зможуть якслід вивчати закони мистецької прози, поезії і мови та знайомитися з надбаннями світової дитячої літератури. Батьківські шкільні комітети можуть в програму своєї діяльности включити теж дискусії з вчителями і видавцями на тему книжок, які читають їх діти і якими треба поповнювати шкільні і домашні бібліотеки. Це головно в часі місяця книжки та циклю Різдвяних Свят.

Ми маємо за собою успішний досвід, маємо невикористані ще вповні можливості, щоби спільним зусиллям дати нашим дітям повноцінні книжки і журнали, такі, щ вони, читаючи їх, будуть переконані, що чим більше їх читати, тим більше будуть знати і чим більше будуть знати тим більше схочуть їх читати.

● **У Римі** помер у 80 році життя один з найвидатніших сучасних італійських скульпторів, Аврельйо Міструцці, який впродовж останніх сорока років творив медалі й відзнаки, замовлювані всіми Папами, почавши від Венедикта XV. Різьби того скульптора пишаються на майданах і в палацах по всій Італії. Проте його спеціяльністю були плоскорізьби та спеціяльно — медалі і гроші.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — ЦЕ СУТО ДЕМОКРАТИЧНА УКРАЇНСЬКА БРАТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ. СТАТИ ЇЇ ЧЛЕНОМ — ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ЗАБЕЗПЕЧИТИ СЕБЕ І ВАШИХ РІДНИХ МАТЕРІЯЛЬНО. ЦЕ ЗНАЧИТЬ БУТИ СПІВВЛАСНИКОМ ЙОГО НАДБАНЬ І ВИБИРАТИ, ЧИ БУТИ ВИБРАНИМ В ЙОГО КЕРІВНІ ОРГАНИ.

Колядки на радіо в Лімінгтоні, Онт.

Лімінгтон, Онтаріо. — Секретар 504 Відділу УНСоюзу Євген Барна повідомляє, що місцева радіова стація CISI (710 колоцикліи) в Різдво 7-го січня від год. 4:30 до 5:00 по полудні за східнім стандартним часом надаватиме українські колядки під час окремої Різдвяної програми. Колядки надаватимуть і 8-го січня від 10:30 до 11:00 перед полуднем. Цю стацію чути і в північних стейтах ЗДА.

УКР НАРОДНОГО СОЮЗА ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ